

Polska oficjalna Lista informacyjna zawierająca dobra,
które potencjalnie mogą być nominowane do wpisu
na Listę światowego dziedzictwa UNESCO

INSTRUKCJA **WYPEŁNIANIA** FORMULARZA WNIOSKU
O ROZPATRZENIE KANDYDATURY

Opracowanie

Zespół ds. światowego dziedzictwa
Dział Strategii Zarządzania Dziedzictwem
Narodowy Instytut Dziedzictwa

Warszawa, marzec 2011 r.

WSTĘP

Niniejszy formularz stanowi pierwszy etap procesu mającego na celu stworzenie listy obiektów i miejsc w Polsce posiadających szansę na uzyskanie nominacji do wpisania na Listę światowego dziedzictwa UNESCO. Lista ta będzie aktualizowana w miarę pojawiania się propozycji i publikowana.

Wszystkie wnioski będą oceniane przez Komitet ds. Światowego Dziedzictwa Kulturowego w Polsce oraz, w razie potrzeby, niezależnych specjalistów. W niektórych przypadkach może okazać się konieczne podanie dodatkowych informacji. Należy mieć na uwadze, że nie jest to wniosek docelowy. Po akceptacji kandydatury przez Komitet będzie wymagane przygotowanie dokumentacji zgodnie z zasadami określonymi w *Wytycznych operacyjnych do realizacji Konwencji Światowego Dziedzictwa (WO)*.

Poza informacjami zawartymi w formularzu, przy ocenie wniosków brane będą pod uwagę priorytety Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO dotyczące rozszerzania i uzupełniania Listy światowego dziedzictwa, zgodnie ze Strategią Globalną. Bardziej szczegółowe informacje na ten temat znajdują się na stronie internetowej Centrum Światowego Dziedzictwa UNESCO pod adresem: <http://whc.unesco.org/en/globalstrategy/>.

Szczegółowe wytyczne dotyczące zasad i wymogów Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO zawarte są w *Wytycznych operacyjnych*. Pełny tekst dostępny jest na stronie internetowej Centrum pod adresem: <http://whc.unesco.org/en/guidelines/>.

W razie niejasności wszelkie pytania należy kierować do Komitetu ds. Światowego Dziedzictwa Kulturowego w Polsce:

Ośrodek ds. światowego dziedzictwa
Narodowy Instytut Dziedzictwa
ul. Kopernika 36/40; 00-924 Warszawa
Email: unesco@nid.pl

WYJAŚNIENIA DOTYCZĄCE POSZCZEGÓLNYCH PUNKTÓW FORMULARZA WNIOSKU

1. Nazwa proponowanego miejsca **Światowego Dziedzictwa**

Proszę podać nazwę dobra.

2. Położenie geograficzne

Wnioskodawca powinien określić województwo, powiat, gminę i miejscowość, w której położone jest dobro. Należy też załączyć mapę (w formacie A4 lub A3) wraz z naniesionymi granicami miejsca oraz plan zawierający główne jego elementy. Na mapie należy zaznaczyć współrzędne geograficzne punktu centralnego dobra oraz wrysować skalę liniową. Należy również dołączyć od 6 do 10 zdjęć przedstawiających jego stan obecny.

W przypadku propozycji dotyczących nominacji seryjnych lub rozproszonych obiektów należy dostarczyć powyższe informacje dla każdej części.

3. Rodzaj dobra

Należy określić, czy proponowane miejsce jest dobrem kulturowym, przyrodniczym lub o charakterze mieszanym, czy też krajobrazem kulturowym (WO, paragraf 45-47).

4. Opis

W krótkim opisie dobra należy zwrócić szczególną uwagę na jego cechy fizyczne.

5. Historia i rozwój

Należy dostarczyć krótką informację na temat najważniejszych wydarzeń w historii miejsca od czasu jego powstania oraz opisać jego rozwój.

6. Uzasadnienie

Należy odpowiedzieć na pytanie, dlaczego Państwa zdaniem dobro powinno zostać uznane za miejsce Światowego Dziedzictwa. Należy przy tym pamiętać, że o ile określone dobro może mieć istotne znaczenie w kontekście danego kraju, nie zawsze przekłada się to na możliwość uznania go za miejsce Światowego Dziedzictwa. Miejsca Światowego Dziedzictwa są wyjątkowe ze względu na ich znaczenie dla dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego, wykraczające poza granice państwowe. Proszę uzasadnić, na czym polega wyjątkowa wartość dobra oraz określić główne cechy świadczące o jego znaczeniu z perspektywy międzynarodowej (WO, paragrafy 49-51 i 77-78).

Złożenie wniosku o wpis i zarządzanie tego typu dobrami to poważne przedsięwzięcie, które może wiązać się ze znaczącymi dodatkowymi kosztami. Dlatego proszę podać najważniejsze powody starania się o status Światowego Dziedzictwa.

7. Wyjątkowa uniwersalna wartość

Aby ułatwić proces oceny, czy dane dobro posiada *wyjątkową uniwersalną wartość*, Komitet Światowego Dziedzictwa UNESCO rozpatruje nominacje na podstawie 10 ustalonych przez siebie kryteriów. Kryteria te zostały zamieszczone na końcu formularza wniosku. Należy wybrać kryteria odpowiednie dla dobra oraz zapewnić krótkie wyjaśnienie dla każdego wybranego kryterium (WO, paragraf 77).

8. Autentyzm

Punkt ten dotyczy wyłącznie dóbr kulturowych /w tym krajobrazów kulturowych/ oraz dóbr o charakterze mieszanym kulturowo-przyrodniczym. Oznacza ocenę stopnia, w jakim *wyjątkowa uniwersalna wartość* przejawia się poprzez różnorodne cechy (określane w tym kontekście, jako atrybuty), takie jak forma i projekt, materiały i substancje, użytkowanie i funkcja, tradycje i techniki zarządzania, lokalizacja i otoczenie, duch i atmosfera, język oraz inne formy dziedzictwa niematerialnego. Sprawdzany jest również stopień, w jakim istotne cechy dobra pozostają nienaruszone lub niezmiennie mimo upływu czasu. Źródła informacji dotyczące dobra muszą być wiarygodne i prawdziwe.

Należy przedstawić krótkie wyjaśnienie, w jakim stopniu dobro zachowało swoje pierwotne cechy, ponieważ pozwoli to określić, czy zachowało również swoją autentyczność (WO, paragrafy 79-86).

9. Integralność

W przypadku dóbr kulturowych /w tym krajobrazów kulturowych/ lub dóbr o charakterze mieszanym integralność jest oceniana jako stopień zachowania oryginalnej struktury stanowiący miernik jego kompletności. Należy podać informację, czy proponowane dobro zawiera wszystkie kluczowe elementy i cechy mające świadczyć o jego *wyjatkowej uniwersalnej wartości*. Zwraca się uwagę na degradację lub stopień zniszczenia dobra oraz potencjalne zagrożenia. Naprawy lub odtworzenie oryginalnej konstrukcji nie zawsze stanowią barierę, ale kwestie te muszą zostać wyjaśnione (WO, paragrafy 87-89).

W przypadku dóbr przyrodniczych ocena integralności jest uzależniona od wybranego kryterium. Szczegółowe informacje na temat integralności dostępne są w WO, paragrafy 90-94.

10. Analiza porównawcza

Należy odpowiedzieć na pytanie, czy na Liście światowego dziedzictwa znajdują się już inne podobne miejsca? Aktualna lista znajduje się na stronie internetowej Centrum Światowego Dziedzictwa UNESCO: <http://whc.unesco.org/en/list/>

Wartość dobra i jego znaczenie są określane na podstawie porównania jego cech wyróżniających z innymi dobrami w tej samej kategorii w innych krajach. Należy podać wszystkie znane Państwu miejsca o podobnym charakterze i krótko je scharakteryzować. Proszę podać, co wyróżnia proponowane miejsce spośród innych podobnych.

11. Potencjalne korzyści z uzyskania statusu Światowego Dziedzictwa

Choć korzyści płynące z osiągnięcia przez miejsce statusu Światowego Dziedzictwa nie pojawiają się automatycznie, zarządzanie dobrem zgodne z wymogami Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO może skutkować poprawą stanu i polepszeniem jego ochrony. Tworzy też warunki dla powstania korzyści społecznych i ekonomicznych zarówno dla osób bezpośrednio zaangażowanych, jak i dla społeczności lokalnych i innych.

Należy zaznaczyć odpowiednie pola przy przewidywanych korzyściach oraz określić wszelkie inne, które przyniesie wpisanie na Listę. Należy również określić głównych beneficjentów.

12. Zagrożenia

Rozwój na dużą skalę lub niektóre działania inwestycyjne a także powodzie, huragany oraz inne klęski żywiołowe mogą zmieniać charakter dobra i obniżać jego wartość. Wnioskodawcy powinni przekazać informacje na temat wszelkich znanych im zagrożeń lub czynników mogących potencjalnie wywierać negatywny wpływ na dobro (WO, paragraf 96).

13. Ochrona prawna

Należy podać informacje na temat wszelkiego rodzaju form ochrony prawnej dobra, obejmujących całość lub jego część. Na przykład: czy jest wpisane do rejestru zabytków, uznane za pomnik historii, ujęte w planach zagospodarowania przestrzennego lub objęte zakresem dyrektyw europejskich albo chronione na mocy innych umów międzynarodowych (WO, paragrafy 96-98).

14. Własność

W zależności od charakteru miejsca istotne znaczenie może mieć udział i wsparcie właścicieli prawnych i zarządców. W przypadku dóbr kompleksowych, takich jak krajobraz kulturowy, jest wielu właścicieli i może nie być możliwe zidentyfikowanie nawet najważniejszych spośród nich. W miarę możliwości należy określić głównych właścicieli i dołączyć do wniosku ich deklaracje poparcia.

15. Poparcie **władz lokalnych dla ubiegania się o status Światowego Dziedzictwa**

Władze lokalne są organami planowania i pełnią najważniejsze role w zarządzaniu rozwojem i infrastrukturą, a oba te aspekty mogą wpływać na dobro Światowego Dziedzictwa. Niezwykle mało prawdopodobne jest, aby jakiegokolwiek dobro mogło uzyskać nominację bez wsparcia ze strony właściwych władz lokalnych. Dobra mogą też wykraczać poza granice zasięgu jednej jednostki administracyjnej.

Należy podać główne organy, osoby lub grupy odpowiedzialne za dobro i zaangażowane w sprawy z nim związane. Należy określić, czy wniosek posiada takie poparcie oraz załączyć deklarację każdego właściwego organu władz lokalnych.

16. Zarządzanie

Dla UNESCO istotne znaczenie ma zaangażowanie zainteresowanych stron w zarządzanie dobrami oraz lokalne wsparcie dla miejsc Światowego Dziedzictwa, aby przynosiły korzyści społeczności na poziomie lokalnym i szerszym.

Wszystkie dobra zgłaszane na Listę światowego dziedzictwa muszą mieć uzgodniony i realizowany plan zarządzania miejscem Światowego Dziedzictwa. We wniosku proszę podać główne założenia planowanego sposobu zarządzania dobrem, ze wskazaniem osób odpowiedzialnych za realizację. Proszę opisać, w jaki sposób finansowane będzie w przyszłości zarządzanie i jego koordynacja (WO, paragrafy 108-112).

17. Przygotowanie nominacji

Proces przygotowywania się do uzyskania nominacji do wpisu na Listę światowego dziedzictwa jest czasochłonny i kosztowny. Pomocne będzie wskazanie, w jaki sposób przygotowywana będzie nominacja oraz jak finansowane będą prace z tym związane.